

- ***PORODIČNO VASPITANJE***
- ***INSTITUCIONALNO
PREDŠKOLSKO VASPITANJE***
- ***ŠKOLSKO VASPITANJE I
OBRAZOVANJE***
- ***VASPITNA ULOGA MASOVNIH
MEDIJA***
- ***SLOBODNO VREME DETETA KAO
PEDAGOŠKA KATEGORIJA***

PORODIČNO VASPITANJE

Porodica:

- svojevrsna društvena grupa
→ biosocijalna jedinica koja ne nastaje samo prema društvenim zakonitostima već i prema biološkim zakonima reprodukcije i na osnovu krvne veze članova koji je sačinjavaju
- zajednica polova i dece koja iz te veze nastaju
- primarna zajednica i kojoj se razvija ličnost deteta
- obezbeđuje psiho – socijalnu povezanost

TEORIJE I TEORIJSKI PRISTUPI O PORODICI

1. TEORIJE

1. *Tradicionalna* –patrijarhalno ustrojstvo porodice ; žena inferiorniji pol ;osnove porodice su potčinjenost žene, nerazrešivost braka i monogamije ; muž bdi nad ženom a žena nad vaspitanjem dece ; trostruka neravnopravnost žene: fizička, intelektualna i moralna→treba da bude isključena iz društvenog i političkog života

2. *Idealistička* – priznaje se evolucija porodice; negira se postojanje promiskuiteta i grupnog braka; etape u razvoju porodice :

- totemski klan – porodica nije sasvim izdiferencirana
- materinska – počiva na krvnom srodstvu (ženska linija)
- agnatska nedeljiva porodica – po muškoj lozi
- očinska ili kognatska – nastala iz materinske, srodstvo se računa po obema linijama, vlast muškarca nije apsolutna

3. *Utopistička* – smisao je da se opovrgne tradicionalno shvatanje o patrijarhalnoj porodici kao večnoj i nepromenljivoj ustanovi

4. *Anarhističke i individualističke teorije* – kritikuju porodicu klasnog društva, podržavaju brak iz interesa i ljubavi i upostavljanje vanbračne slobodne ljubavi

5. *Materijalistička (evolucionistička)*

2. TEORIJSKI PRISTUPI

1. *Istorijsko – institucionalni* (porodica stara koliko i ljudsko društvo → porodica je društvena organizacija zavisna od spoljašnjih uslova ali ima i sopstvene zakone)
2. *Strukturalno – funkcionalni* (porodica kao makro sistem koji integriše odnos prema društvenoj sredini i organizaciji ličnosti kao sistemu)
3. *Interakciono – simbolički* (proučavanje unutrašnjih odnosa i dinamike porodice kao male grupe)
4. *Marksistički* – svojim mestom u društvenoj strukturi porodica određuje mesto svojih

3. SISTEMSKI PRISTUP

- unutar porodice kao sistema postoje tri osnovna subsistema:
 1. supružnički
 2. roditeljski
 3. sibling
- granice moraju biti jasno određene ali ne smaju biti nepromenljive → jednom zauvek postavljene granice nisu dobre granice

4.FROMOVO GLEDIŠTE O PORODICI

- odnos ljudi prema autoritetu je najistaknutija odlika njihovog karaktera
- svakom autoritativnom odnosu svojstvena je osećajna spona nekog podređenog prema nekoj nadređenoj osobi→osećaj autoriteta uvek ima u sebi nešto straha, strahopoštovanja, uvažavanja, divljenja, ljubavi a često i mržnje

5.FROJDOVO GLEDIŠTE O PORODICI

- porodica instrument za disciplinovanje detetovih bioloških nagona; dete opisivao kao polimorfnu, perverznu malu životinju
- dete je primer životinjskog zadovoljstva a roditelj je protivnik zadovoljstva→dete i roditelj neprijatelji jedno drugom
- muškarca učinio dominantnom figurom porodice a ženu podredio i posmatrao kao inferiorno izdanje čoveka

SAVREMENA PORODICA

- *POJAM I OBELEŽJA*
- *FUNKCIJE SAVREMENE PORODICE*
- *PROCESI FORMIRANJA LIČNOSTI U PORODICI*
- *ODNOSI U PORODICI*
- *PORODIČNI IDENTITET, STABILNOST I SLOM*
- *STAVOVI RODITELJA PREMA DETETU*
- *OSNOVNI TIPOVI RODITELJA*
- *METODE , SREDSTVA I PRINCIPI*

POJAM I OBELEŽJA

- sinonimi : *radničko – službenička, individualna, “ mala “, prosta, inokosna, biološka, nuklearna, egalitarna, supružanska, bračna, industrijska*
- 1. *Ekonomski aspekt* –porodična grupa koja nema svoja sredstva za proizvodnju već radi tuđim sredstvima i za drugog
- 2. *Istorijsko – sociološki* – sačinjavaju je bračni par i maloletna deca (dvogeneracijska); brak je osnov za zasnivanje porodice;broj njenih članova sveden je na najmanju meru; izrasta u uslovima velike urbanizacije i
industrializacije

3. *Pravni aspekt* – počiva na pravnoj ravnopravnosti supruga i na pravnoj zaštiti porodice kao celine i posebnoj zaštiti njenih članova: žena i dece
4. *Socijalno – politički aspekt* – socijalna, zdravstvena zaštita njenih članova

FUNKCIJE SAVREMENE PORODICE

- reproduktivna
- ekonomska
- zadovoljenje polnog nagona i emotivna
- pružanja zaštite
- vaspitna i obrazovna
- zabave i razonode

PROCESI FORMIRANJA LIČNOSTI U PORODICI

1. *Kultivisanje* – prenošenje osnovnih kulturnih tekovina na dete počev od najranijeg učenja i komunikacija sa drugim članovima porodice
2. *Individualizacija* – proces pomoću koga se razvija unutrašnji sistem motivacije u skladu sa personalnim svojstvima ličnosti
3. *Socijalizacija* – proces kojim se dete uvodi u pravila društvenog života i ponašanja svoqa društva

- shvata se kao interakcija između dve individue u kojoj obe strane nešto daju i primaju
- dete se osposobljava da prilagođavajući se društvenoj sredini istovremeno vrši sopstveni izbor i reaguje samostalno → aktivno prilagođavanje → ne prilagođava se svim uslovima nego onima koji mu pružaju najviše prilike da se razvija kao ljudsko biće → nije izjednačeno sa dresiranjem, ne svodi se na učenje pravila i uputstava za ponašanje u određenim situacijama

ODNOSI U PORODICI

1. *INTRAGENERACIJSKI* – odnosi između supružnika kao odraslih i relativno formiranih ličnosti koje na temelju sopstvene odluke izbora zasnivaju porodičnu zajednicu kao što je brak; ukoliko se pravi značajna razlika između muža/oca i žene/majke, model porodičnih odnosa izgrađen je na principu nadređenosti i podređenosti a hijerarhijska struktura je njegova **posledica**

2. *INTERGENERACIJSKI* - složeniji od intrageneracijskih; odnosi među članovima porodice različitih dobi → mogućnost razumevanja smanjena, sukob generacija; uloga roditelja složena, kombinuje se autoritet i intimnost

PORODIČNI IDENTITET, STABILNOST I SLOM

Ekerman:

- **Identitet** – jedinstveni psihički lik
- *Psihološki identitet* – shvatanje sopstvene ličnosti koje je izraženo u težnjama, ciljevima i gledištima osobe ili grupe osoba
- *Odgovara na pitanje – Ko sam ja ?*
- nije statičan, menja se i razvija, oblikuje ga interakcija između individue i njene interpersonalne sredine

Stabilnost – kontinuitet identiteta u vremenu, kontrola konflikata, sposobnost za promenu, uzrast, ispunjavanje novih uloga u životu, dalji razvoj komplementarnosti odnosa u porodičnim ulogama → pozitivna i negativna

Pozitivna – postoji kada članovi porodičnih parova osećaju da uzajamne potrebe ispunjavaju na način koji unapređuje emocionalni napredak njihovih odnosa

Negativna – neutrališe posledice anksioznosti i nastoji da porodične odnose i osetljive članove zaštiti od tendencija ka dezorganizaciji

STAVOVI RODITELJA PREMA DETETU

- Stavovi - dinamičke crte ličnosti, nisu preuzeti nasleđem nego su naučeni, praćeni emocijama → pozitivni i negativni, osoba je ili pozitivno ili negativno disponirana prema predmetu
- *Stavovi roditelja koji negativno deluju na razvoj ličnosti:*
 - ❑ *Nedosledan stav roditelja*- izaziva nesigurno ponašanje deteta
 - ❑ *Suviše popustljiv stav* – oblikuje razmaženo dete, nesigurno

- ❑ *Preterano strog stav* – nesigurno, sputano dete
- ❑ *Preterano zaštitnički stav* - plašljivo, nesigurno i revoltirano dete
- ❑ *Hladan i nezainteresovan stav* – nedostatak ljubavi od strane roditelja, dete agresivno, oseća potrebu za razaranjem (destruktivnost) i potrebu za "kidisanjem" (agresivnost)
- ❑ *Stav prezaposlenih roditelja* – sličan prethodnima

Sa aspekta podjele vlasti:

1. *autoritarni stavovi* – dete ih se plaši i iz straha se pokorava → roditelji : kruti, emocionalno siromašni, veoma strogi a ponekad i samoživni i agresivni
2. *demokratski stavovi* – poštovanje detetove ličnosti, nema agresivnosti, zapovedničkog držanja, uravnotežena osoba, zrela, realistična ličnost, nema egocentrizma, licemerja, patetike

Sa aspekta ljubavi :

1. *topao stav*
2. *hladan stav*

1. *topao stav* – prava, istinska roditeljska ljubav, sistematsko hrabrenje deteta
2. *hladan stav* – ljubav se ne pokazuje, ne daje se ohrabrenje

OSNOVNI TIPOVI RODITELJA

Prebrižni roditelji

- žive u stalnom strahu da se detetu nešto ne dogodi kada oni nisu sa njim
- nepotrebno dugo preuzimaju na sebe zadovoljavanje njegovih potreba i obaveza
- smatraju da je njihova prevelika briga vrlina
- teški za saradnju jer sumnjaju u sve što se sa njihovom decom radi
- govore da nemaju razloga za strah je

Strogi roditelji

- naredbodavci, ne dozvoljavaju suprotstavljanja → **deca** nečujna, ne ponašaju se prirodno, stalno žive u strahu od kazne, ne govore o svojim postupcima iz vrtića da ih roditelji ne bi krivo razumeli; deca postupaju kako im se kaže, nikada ne iznose svoje mišljenje ni u kući ni van nje, kada odrastu nemaju svoj čvrst stav
- **roditelji** : briga o detetu im je teret, sputava ih, nisu zadovoljni svojim položajem, nervno labilni, prihvatili odnos vlastitih roditelja u vaspitanju koji je bio zasnovan na autoritetu **straha**

Ambiciozni roditelji

- neostvarene vlastite želje po svaku cenu hoće da ostvare kod svoje dece bez obzira da li dete to želi i može
- najteže je kada oba roditelja nemaju iste ambicije

Prezaposleni roditelji

- uvek žure, svoje odsustvo nadoknađuju velikim brojem igračaka, ispunjavanjem i nepotrebnih želja deteta
- Demokratski tip – oboje zajednički podižu dete, lični primer osnovno sredstvo u vaspitanju

METODE , SREDSTVA I PRINCIPI PORODIČNOG VASPITANJA

Metode :

1. Ubeđivanja – kada detetu želimo nešto da objasnimo, pokažemo i dokažemo
2. Vežbanja i navikavanja
3. Podsticanja – snažno izražen motiv za ličnom afirmacijom (pohvala, obećanje, nagrade, takmičenje)
4. Sprečavanja – onemogućavanje negativnog ponašanja (nadzor, primedbe, upozorenja, kritika, zabrana, kazna)

Principi :

1. *Poštovanje ličnosti deteta*
2. *Potpune angažovanosti*
3. *Pozitivne orijentacije*
4. *Međusobnog poverenja*
5. *Jedinstvenosti*
6. *Doslednosti*
7. *Individualnog prilaženja*

Sredstva :

opšta vaspitna sredstva → lični primer, svakodnevno navikavanje, razgovor, nadzor, zapoved, priznanje

pojava identifikacije → dve vrste :

1. *Introjektivna identifikacija*- kada dete unosi u svoju ličnost moralna i socijalna shvatanja, osećanja i načela svojih roditelja na tako intenzivan način da to postaje deo njegove ličnosti

2. *Projektivna identifikacija* – kada dete projektuje sebe u drugu osobu, vidi sebe u svom ocu ili majci

- pojam uvela Melanija Klajn → za uspešnu identifikaciju potrebne obe vrste → identifikacija je mnogo uspešnija kada postoji emocionalna veza ili kad se dete identifikuje sa osobom koja mu je slična → potreban je oprez zbog nad-identifikacije → najbolje rešenje: pored identifikacije ostati distanciran i kritičan prema svom uzoru

INSTITUCIONALNO PREDŠKOLSKO VASPITANJE

VASPITANJE - sistem formativnih postupaka koji se počinju primenjivati od rođenja deteta da bi se planski uticalo na tok, pravac i domet njegovog razvoja, usklađen sa

zakonitostima razvoja

osobnostima uzrasta

razvojnim potrebama

mogućnostima konkretnog deteta

i zahtevima društvene zajednice kojoj ono

pripada

OBRAZOVANJE - onaj segment
vaspitnog procesa kojim se podstiču i
usmeravaju sve vrste dečjih sazajnih
aktivnosti kojima se

stiče

usavršava

uobličava

proširuje iskustvo dece i

prenose im se odabrana saznanja

➤ Opšte osnove predškolskog programa podeljene su na tri međusobno povezane celine :

1. Osnove programa nege i vaspitanja dece uzrasta od šest meseci do tri godine
2. Osnove programa vaspitanja i obrazovanja dece uzrasta od tri godine do uključivanja u program pripreme za školu
3. Pripremni predškolski program

- Model A TEŽI OTVORENOM SISTEMU VASPITANJA I AKCIONOM RAZVIJANJU PROGRAMA ZAVISNO OD INTERESOVANJA DECE
- Model B ima karakteristike KOGNITIVNO – RAZVOJNOG programa i razrađeno vaspitno – obrazovne ciljeve, zadatke i tipove aktivnosti među kojima vaspitač može da bira u zavisnosti od potreba, mogućnosti i interesovanja dece
- Oba modela ravnopravna u primeni

ŠKOLSKO VASPITANJE I OBRAZOVANJE

- vrsta intencionalnog uticanja na razvoj ličnosti
- obuhvata nastavne i vannastavne oblike vaspitanja i obrazovanja
- razvijaju se društvene veštine komuniciranja i sklapanja prijateljstava

VASPITNA ULOGA MASOVNIH MEDIJA

- važan činilac socijalizacije i komunikacije
- imaju uticaja na formiranje životnih i kulturnih stilova
- štampa, film, televizija , internet

SLOBODNO VREME DETETA KAO PEDAGOŠKA KATEGORIJA

- onaj deo vremena kojim pojedinac raspolaže dobrovoljno, izvan svojih profesionalnih, društvenih i porodičnih obaveza a funkcije su mu :

Odmor

Rekreacija

Razvoj ličnosti

Obrazovanje i vaspitanje

➤ pedagoška primena slobodnog vremena je trostruka :

1. *vaspitno – formativna*- odnosi se na rad sa korisnicima s izričitim pedagoškim zadatkom usmeravanja i razvijanja pozitivnih kvaliteta i formiranja ličnosti
2. *preventivna* – nastoje se osujetiti društveno devijantne pojave
3. *kurativna* – popravni i vaspitni domovi, kazneni zavodi i ostale ustanove u kojima se prevaspitavaju deca koja su se na neki način sudarila sa normama postojećih zakona